VIIKONVAIHDE

Keittiön suosikki. Kesäkurpitsa sopii lähes ruokaan kuin ruokaan. Isosta kurpitsasta voi paistaa rapeita pihvejä. Sivu 15

Elävä maaseutu. Sarjayrittäjä Mika Mäkeläisen mielestä elävä maaseutu voi olla vahva valtti kaupungistuvassa Suomessa. Sivu 13

Kirveen paikka. Heinolalaisen keksijän linkkukirveen voi kiinnittää vaikkapa puuvajan oven pieleen. Sivu 12

PÄIVI KARJALAINEN

Kaustislainen abi Hilkka Pajukangas soitti viulua lapsena, mutta ”suuttui” ja jätti soittimen vuosiksi. Musiikkilukiossa Hilkka aloitti lauluopinnoilla, mutta lukion toisella luokalla hän halusi aloittaa uudelleen myös viulunsoiton.

Musiikkilukio kansanmusiikin kehdossa

Ainoaan maaseudulla toimivaan musiikkilukioon saapuu opiskelijoita koko maasta. Pieni on kaunista Kaustisella.

KAUSTINEN

Katse tähyilee, näkyisikö Kaustisen musiikkilukion aulassa niitä outoja hippipunkkareita. Tyyppejä, jollaisia opiskelijat erään katkeran nettikeskustelijan mukaan enimmäkseen ovat. Ei näy.

Aulan lattia on täynnä tunneille menneiden tennareita ja muita jalkineita. Opiskelijoita onkin tänä syksynä ennätysmäärä, 157. Uusia tulijoita on joukossa 60.

Millaista on opiskelu Suomen ainoassa maaseudulla sijaitsevassa musiikkilukiossa? Puurtamista ankeassa ympäristössä keskellä ei-mitään?

”Ei, vaan huippua”, haastatellut nuoret sanovat.

Persoonallista sakkia

”Jos pitäisi normaalilukioon vaihtaa, niin itku tulisi. Täällä on ainutlaatuinen fiilis, jokainen on jokaisen kaveri. Koulunkäynti sujuu ikään kuin musiikin sivussa”, syksyn kirjoituksiin valmistautuva abiturientti **Kalle Lahtinen** Lapualta toteaa.

Kalle soittaa bassoa ja laulaa, suuntaus on raskaaseen rokkiin. Mahdollisuudet bändityöskentelyyn, kuten muidenkin musiikinlajien harjoittamiseen, ovat lukiossa mainiot.

Abi kiittää koulun hyvää henkeä ja ainutlaatuista fiilistä.

”Täällä näkee aika persoonallista sakkia, kun tullaan eri puolilta maata eri lähtökohdista, mikä ei ole paha. Juuri siitä tulevat erilaisuuden hyväksyminen ja suvaitsevaisuus.”

Musiikin lehtori **Mika Jämsä** on samaa mieltä.

”Joku on saattanut kokea ahdistusta ja erilaisuuden tunnetta omalla paikkakunnallaan. Tänne voi tulla myös rikkinäisiä ihmisiä. Kolmessa vuodessa he toipuvat ja alkavat kukoistaa.”

Vankka yhteishenki

Myös musiikin opettaja **Siiri Virkkala** iloitsee nuorten myönteisestä kehittymisestä lukiovuosien aikana. Siihen vaikuttavat hyvä opetus, koulun tarjoamat monet mahdollisuudet ja hyvä yhteishenki:

”Meillä korostuu yhteisöllisyys. Muualta tulleiden lisäksi myös kaustislaiset kotonaan asuvat hengailevat täällä koulun jälkeen. Koulun tilat ovat opiskelijoiden käytössä iltakymmeneen asti.”

”On pelkästään myönteistä, että tänne tulee erilaisia ihmisiä. Täällä suvaitaan ja kannustetaan, ihmiset löytävät oman paikkansa ja pääsevät toteuttamaan itseään.”

Jämsä ja Virkkala ovat itsekin musiikkilukion kasvatteja, 90-luvun lopulla valmistuneita.

Kansanmusiikin koti

Kaustislainen abi **Hilkka Pajukangas** torjuu ajatuksen, että lukiossa kilpailtaisiin kyynärpäin.

”Täällä kaikki tsempataan toisiamme”, hän vakuuttaa.

Musiikkilukion vetovoimaa lisää Kaustisen maine kansanmusiikkipitäjänä. Opiskelijoita tulee Inaria ja Helsinkiä myöten.

Lukio tunnetaan monista entisistä opiskelijoistaan, jotka tekevät upeaa uraa musiikin saralla.

Heitä ovat muun muassa kansainvälisestikin tunnetut sopraanot **Anu** ja **Piia Komsi**, monipuolinen sopraano **Mari Palo**, tangokuningatar **Kirsi Ranto** ja säveltäjä **Veli-Matti Puumala**.

Esimerkkinä kansanmusiikin etujoukoista olkoon Frigg-yhtye, bändeistä vaikka Rödsögårdenin.

Nettiradio ja lehti

Kaikki musiikkipainotteisella linjalla opiskelevat eivät tavoittele tähteyteen, eivät edes musiikkialan ammattiin.

Ullavalainen abi **Heli Hästbacka** opiskelee pianonsoittoa, mutta suunnittelee tiedotusalan opintoja ja työtä. Tuntumaa siihen hän saa lukion oman Rakkaustinen-nettiradion ja -lehden toimittajana.

Lukiolla on pieni ajanmukainen studio ja välineet jokaviikkoisen, tunnin mittaisen radio-ohjelman tekemistä varten.

”Toimittajana minulla on hyötyä musiikin tuntemisesta. Jos menen konserttiin, osaan puhua sen musiikista”, Hästbacka sanoo.

Myös esiintymiseen tottuu lukioaikana. Lukuvuosien aikana on useita konsertteja ja bändi-iltoja. Kaiken huipentuma on joka kevät valmistuva musikaali.

Porvoosta Kaustiselle

Ensimmäistä lukiovuottaan aloittavilla kaikki on vielä edessäpäin. Porvoosta Kaustiselle ja asuntolaan asumaan tullut **Jonna Lankinen** on tuonut mukanaan sellonsa ja viulunsa. Hänen äitinsä on käynyt saman opinahjon ja suositellut sitä tyttärelleen.

Ennestään tuttuja ovat Kaustisen festivaalit, soittokurssit ja asuntolamajoitus.

”Odotan paljon uusia tuttavuuksia ja toivon löytäväni tien, jolle suunnata lukion jälkeen”, Jonna sanoo.

Kodin tuntua

Toinen uusi opiskelija, kauhajokinen **Lauri Malkamäki**, haluaa luokanopettajaksi. Hän laulaa ja soittaa kitaraa. Vierellä kuunteleva opettaja Mika Jämsä kannustaa: musiikki on tärkeä taito luokanopettajalle, ja miesopettajia on aina vain liian vähän.

”En ole ehtinyt tuntea koti-ikävää. Täällä tapahtuu niin paljon, ja koko ajan tutustuu uusiin kavereihin. Apua ja neuvoja saa tarvittaessa, ja iltaisin on istuskeltu yhdessä asuntolan pihalla. Tämä tuntuu jo ensimmäiseltä kodilta”, Malkamäki kertoo.

Asuntolat sijaitsevat aivan koulurakennuksen vieressä. Piharakennuksessa on pesula ja sauna, ja varastosta voi lainata yhteistä pölynimuria.

Vuokraa on maksettava, mutta toisaalta soittotunnit ovat ilmaisia eikä matkakuluja tule, mikä on taloudellisesti merkittävä etu.

Rehtorin elämäntyö

Musiikkilukion johtaminen on rehtori **Taina Lehtoselle** elämäntyö. Hän on luotsannut ja kehittänyt musiikkilukiota sen perustamisesta, vuodesta 1976 lähtien. Hän pitää tärkeänä, että opiskelijat kehittyvät monitaitoisiksi.

”Toivon heille osaamisen ketteryyttä ja kykyä selviytyä työelämän kriisitilanteissakin niin, että he putoaisivat jaloilleen.”

Lehtonen ei usko opetusministeriön kaavailemiin 500 oppilaan massalukioihin eikä mekaaniseen opettamiseen. Opiskelijan osaaminen ja itsetuntemus kehittyvät opettajan ja opiskelijan läheisessä yhteistyössä, jollaiseen jättilukioissa tuskin on mahdollisuutta.

LEENA NYGÅRD

»Toivon musiikkilukion antavan opiskelijoille monitaitoisuutta, osaamisen ketteryyttä ja kykyä pudota jaloilleen työelämän kriisitilanteissakin.«

TAINA LEHTONEN

KAUSTISEN MUSIIKKILUKIO

Valtakunnallinen opinahjo

Vuonna 1976 perustettu valtakunnallinen, musiikkiin painottuva erityislukio.
Ainoa maaseudulla sijaitseva musiikkilukio. Suomessa on noin 70 erityislukiota, joista 10 musiikkilukioita.
Klassista, kevyttä ja kansanmusiikkia voi Kaustisella opiskella harrastaen tai ammattiin tähdäten. Mahdollisuuksia monipuolisiin opintokokonaisuuksiin.
Opiskelijoita lähes 160, kotipaikka vaihtelee Helsingistä Inariin. Suurin osa opiskelijoista tulee pohjalaiskunnista.
Tänä syksynä erityislukiossa alkoi myös yleislinja.
Yhteistyötahoja kotimaassa Keski-Pohjanmaan konservatorio, Ala-Könni-opisto ja Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu.
Ulkomaisia kumppaneita Städtische Musikschule Meerbusch Saksassa ja International Menuhin Music Academy Sveitsissä.

Abi Kalle Lahtinen ei vaihtaisi musiikkilukiota muuhun mistään hinnasta.

Muusikon on opittava perusasiat: Mika Jämsä opettaa, kuinka piuhat kiedotaan siististi ja oikeaoppisesti. Taustalla harjoittelevat Lauri Malkamäki Kauhavalta ja Jonna Lankinen Porvoosta.